

Osvietenstvo – 18. storočie

(Európa a už aj F Amerika...)

- Francúzi „strávili“ už „osvietených“ anglických empirikov a bolo osvietenstvo – ponúkli svetu Voltaira, Montesqieho, Rousseaua, Diderota a francúzštinu ako jazyk vzdelancov a dejateľov...
- Boli to skvelí popularizátori myšlienky rozumovej emancipácie človeka vo všetkých oblastiach jeho činností...
- Osvietenstvo ako renesancia... ?
- Osvietenstvo vs. romantizmus...
- 1688Q1750Q1785...
- Od absolutistických ku konštitučným monarchiám...
- Nacionalizmus na javisku dejín...
- Liberalizmus a laissez-faire...

1. Montesquieu (1689 – 1755; Perzské listy..., Duch zákonov...)

Ø Vysvetľovanie spoločenských pohybov prirodzeným spôsobom (geografický determinizmus)...

Ø Optimizmus – ciele...

Ø Náboženská tolerancia a politická sloboda (pojem „občan“)...

2. Voltaire (1694 – 1778; Filozofický slovník..., Filozofické listy...)

Ø Polemik, vyvracač, velebiteľ rozumu...

Ø Francúzska tradícia verejných mysliteľov...

Ø Senzualista – je proti vroděným ideám...

Ø Deterministický deista Voltaire ako voľnomyšlienkar a prívrženec tzv. inteligentného dizajnu...

Ø Voltaire ako filozof spoločenského bytia: nebezpečenstvom je exkluzivizmus a potrebnou je tolerancia...

3. **Rousseau (1712 – 1778; Rozprava o pôvode nerovnosti medzi ľuďmi..., Spoločenská zmluva...)**

Ø Zaujíma ho spoločenská stránka subjektu („JA“) – človek je bytosť politická...

Ø Prírodný (prirodzený) vs. spoločenský stav človeka – s Lockom proti Hobbesovi...

Ø Tvorivosť(sloboda) vs. spravodlivosť (hierarchia) – dialektika dejín...

Ø Súkromné vlastníctvo ako diferenciálny element...

Ø Boh to tak zariadil – naplánoval...

Ø Zvieratá morálku nepotrebujú...

Ø Spoločnosť je dynamický fenomén – ideálny stav nemožno „zafixovať“...

Ø Republika, demokracia a kontraktualizmus...

4. **Diderot (1713 – 1784; Encyklopédia vied, umení a remesiel...)**

Ø Hlavný redaktor Encyklopédie – najširší rozhľad v možnostiach vtedajšej vedy...

Ø Materialista, ale nie mechanistický...

Ø Dynamická ontológia...

Ø Syntéza racionalizmu a empirizmu – od schopnosti (hmoty) pociťovať až po myslenie (mozgovej hmoty)...

Ø Rozum je pánom zmyslov a nestranný sudca...